

op de op 2 maart 2018 door ons ontvangen aanvraag voor een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming van Raedthuys Windenergie B.V. voor de aanleg en exploitatie van Windpark Gezamenlijk plan Zonzeel, als onderdeel van Windpark A16, gelegen rondom en ten zuiden van verkeersknooppunt Zonzeel, kadastraal bekend gemeente Zevenbergen, sectie R, perceelnummers 208, 290, 335 en 375, en gemeente Terheijden, sectie H, perceelnummers 339, 527, 550 en 562, in de gemeenten Drimmelen en Moerdijk.

INHOUDSOPGAVE

Beschikking	3
Procedurele aspecten	5
Toetsing en overwegingen	22
1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming	22
1.1 Beschermingsregimes.....	22
1.2 Verordening natuurbescherming Noord-Brabant	22
2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep.....	23
2.1 Activiteit	23
2.2 Mogelijke effecten.....	23
2.3 Wijze van onderzoek	23
2.4 Mitigerende maatregelen.....	24
2.5 Alternatievenafweging	24
2.6 Belang van de aanvraag.....	25
2.7 Staat van instandhouding.....	25
2.8 Conclusie	28
Bijlage 1. Voorschriften	29
Bijlage 2. Overzichtstekening	31
Bijlage 3. Meldingsformulier start werkzaamheden	33

BESCHIKKING

1 Onderwerp

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben op 2 maart 2018 van Raedthuys Windenergie B.V., mede namens Eneco Wind B.V. en Izzy Projects, een aanvraag ontvangen voor een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag betreft de aanleg en exploitatie van Windpark Gezamenlijk plan Zonzeel, gelegen rondom en ten zuiden van verkeersknooppunt Zonzeel, kadastraal bekend gemeente Zevenbergen, sectie R, perceelnummers 208, 290, 335 en 375, en kadastraal bekend gemeente Terheijden, sectie H, perceelnummers 339, 527, 550 en 562, in de gemeenten Drimmelen en Moerdijk.

2 Beschikking

Gelet op de bepalingen van de Wet natuurbescherming besluiten wij:

- I. Aan Raedthuys Windenergie B.V., postbus 3141, 7500 DC te Enschede, een ontheffing te verlenen op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, van de bepaling als bedoeld in:
 - artikel 3.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, voor wat betreft het opzettelijk doden van waterhoen (*Gallinula chloropus*), watersnip (*Gallinago gallinago*), houtsnip (*Scolopax rusticola*), holenduif (*Columba oenas*), houtduif (*Columba palumbus*), gierzwaluw (*Apus apus*), veldleeuwerik (*Alauda arvensis*), boerenzwaluw (*Hirundo rustica*), huiszwaluw (*Delichon urbicum*), tjiftjaf (*Phylloscopus collybita*), fitis (*Phylloscopus trochilus*), zwartkop (*Sylvia atricapilla*), kleine karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*), spreeuw (*Sturnus vulgaris*), merel (*Turdus merula*), kramsvogel (*Turdus pilaris*), zanglijster (*Turdus philomelos*), koperwiek (*Turdus iliacus*), roodborst (*Erithacus rubecula*), heggenmus (*Prunella modularis*), witte kwikstaart (*Motacilla alba*), graspieper (*Anthus pratensis*), vink (*Fringilla coelebs*), keep (*Fringilla montifringilla*), groenling (*Chloris chloris*), putter (*Carduelis carduelis*), sijs (*Spinus spinus*), kneu (*Linaria cannabina*), rietgors (*Emberiza schoeniclus*), grauwe gans (*Anser anser*), smient (*Anas penelope*), wilde eend (*Anas platyrhynchos*), meerkoet (*Fulica atra*), kievit (*Vanellus vanellus*), kokmeeuw (*Chroicocephalus ridibundus*), stormmeeuw (*Larus canus*), kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*) en zilvermeeuw (*Larus argentatus*); sperwer (*Accipiter nisus*), buizerd (*Buteo buteo*), goudplevier (*Pluvialis apricaria*), wulp (*Numenius arquata*), oeverloper (*Actitis hypoleucos*), witgat (*Tringa ochropus*), tureluur (*Tringa totanus*), kauw (*Corvus monedula*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*), koolmees (*Parus major*), oeverzwaluw (*Riparia riparia*), grasmus (*Sylvia communis*), tuinfluiter (*Sylvia borin*), bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*), rietzanger (*Acrocephalus schoenobaenus*), grote lijster (*Turdus viscivorus*), grauwe vliegenvanger (*Muscicapa striata*), nachtegaal (*Luscinia megarhynchos*), zwarte roodstaart (*Phoenicurus ochrurus*), gekraagde roodstaart (*Phoenicurus phoenicurus*), roodborsttapuit (*Saxicola rubicola*), tapuit (*Oenanthe oenanthe*), bonte vliegenvanger (*Ficedula hypoleuca*), ringmus (*Passer montanus*), gele kwikstaart (*Motacilla flava*), boompieper (*Anthus trivialis*), knobbelzwaan (*Cygnus olor*), kolgans (*Anser albifrons*), grote Canadese gans (*Branta canadensis*), brandgans (*Branta leucopsis*), blauwe reiger (*Ardea cinerea*), scholekster (*Haematopus ostralegus*), roek (*Corvus frugilegus*) en zwarte kraai (*Corvus corone*);
 - artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, voor wat betreft het opzettelijk doden van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);

voor de periode tot en met 31 december 2049;

met de in bijlage 1 genoemde voorschriften, voor de aanleg en exploitatie van Windpark Gezamenlijk plan Zonzeel, gelegen rondom en ten zuiden van verkeersknooppunt Zonzeel, , kadastraal bekend gemeente Zevenbergen, sectie R, perceelnummers 208, 290, 335 en 375, en kadastraal bekend gemeente Terheijden, sectie H, perceelnummers 339, 527, 550 en 562.

- II. dat de beschrijving van de handeling, in de aanvraag en het activiteitenplan, voor zover deze betrekking heeft op de soort, en bijlagen 1 en 2, onderdeel uit maken van het besluit.

Bijlage 1: voorschriften

Bijlage 2: overzichtstekening

Bijlage 3: meldingsformulier start werkzaamheden (zie voorschrift 1)

's-Hertogenbosch, 12 maart 2019

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
namens deze,

De heer J.A.J. Lenssen,
Directeur Omgevingsdienst Brabant Noord

De aanvragen, definitieve besluiten en de bijbehorende stukken liggen met ingang van 13 maart 2019 tot en met 23 april 2019 ter inzage bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN), Victorialaan 1 b-g, 5213 JG te 's-Hertogenbosch. Telefoonnummer (0485) 729 189. Voor inzage in de bijbehorende stukken dient een afspraak gemaakt te worden. De besluiten zijn digitaal op te vragen via e-mail info@odbn.nl of terug te vinden op de website www.brabant.nl/loket/verleende-vergunningen.

PROCEDURELE ASPECTEN

1 Aanvraag

Op 2 maart 2018 hebben wij van Raedthuys Windenergie B.V., mede namens Eneco Wind B.V. en Izzy Projects, een aanvraag voor een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag is op 10 augustus 2018 aangevuld. Op 12 februari 2019 is de aanvraag ingetrokken ten aanzien van artikel 3.1, vierde lid, van de Wnb. Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en weergegeven in bijlage 2. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/067768.

2 Bevoegd gezag

Omdat de handelingen verricht worden in de provincie Noord-Brabant, zijn wij op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Indien aan de orde betrekken wij tevens gevolgen van de handeling voor de soorten buiten onze provinciegrens en/of buiten Nederland bij ons besluit.

3 Gecoördineerde voorbereiding

Voor deze procedure is ingevolge het besluit van Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant van 20 januari 2017 de coördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.33 van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro) voor het project van toepassing. Daardoor zijn op dit besluit de procedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en de bijzondere regels in artikel 3.33, lid 4, van de Wro van toepassing. Dat betekent dat de bekendmaking van de (ontwerp-)besluiten, de gelegenheid tot het naar voren brengen van zienswijzen daarop en het indienen van beroep daartegen, voor de verschillende besluiten voor het project Windpark A16 gelijktijdig en plaatsvindt.

4 Ontvankelijkheid

Ten aanzien van de aspecten van de aanvraag waarvoor een ontheffing ingevolge de Wnb is vereist, hebben wij beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een ontheffing is gevraagd.

5 Zienswijzen naar aanleiding van terinzagelegging van het ontwerpbesluit

De kennisgeving over het ontwerpbesluit en bijbehorende stukken is gepubliceerd op de website www.brabant.nl onder 'bekendmakingen' op 30 oktober 2018. Vervolgens heeft het ontwerpbesluit gedurende zes weken ter inzage gelegen bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN), Victoriaalaan 1 b-g, 5213 JG 's-Hertogenbosch, namelijk van 30 oktober 2018 tot en met 10 december 2018 en is een ieder in de gelegenheid gesteld zienswijzen naar voren te brengen.

Naar aanleiding van het ontwerpbesluit op de aanvraag zijn, binnen de door de wet gestelde termijn, zienswijzen ingebracht. Deze zijn opgesomd in onderstaande tabel.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
372594	1	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Ik heb in een eerdere mail de verkeerde versie verstuurd. Hierbij de juiste versie. Om te voorkomen dat, doordat de post niet op tijd (voor 10	Ter kennisname

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
					dec) aankomt, wij de indien termijn overschrijden hierbij al de zienswijze van zienswijze nummer 372594. Een hard kopie zal per post verstuurd worden.	
372596	1	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Voor het noordelijk windpark nabij de gemeente Moerdijk willen wij dat een verplichte stilstand voorziening en radar detectie wordt toegepast om te voorkomen dat er slachtoffers vallen onder de voor Nederland als broedvogel zeer zeldzame zeearend en visarend. Dit gebaseerd op de verplichting uit Wnb art 2.8 lid 1 en 3. Het voorliggende ecologisch rapport van bureau Waardenburg stelt ten onrechte dat de zee- en visarend niet of zelden waargenomen worden in dat gebied. Deze worden zelfs tot in Breda waargenomen. Er kan dus niet gesteld worden dat er ' zekerheid is dat het de kenmerken van het gebied (Natura 2000 broedgebied zee- en visarend) niet aangetast worden'. Bovendien komen de windmolens te staan in een polder waar aanzienlijke (meer dan 5000) aantallen ganzen foerageren. Een beroep op Wnb art 2.8 lid 4 in deze is niet mogelijk, want er zijn voldoende alternatieven in Noord Brabant. Door de door de Provincie zelf gecreëerde beperkingen (binnen 1 km weerszijde A-16) heeft de Provincie zich in het keurslijf geduwd. Er dient derhalve ingevolge Wnb art 5 en 6 gehandeld te worden voor de noordelijke windmolens.	Deze soorten zijn niet aangevraagd in onderhavige ontheffing. Overigens zijn de zeearend en visarend niet als broedvogel aangewezen voor de Natura 2000-gebieden. De aanwezigheid van de zee- en visarend is niet aangetoond door middel van ecologisch onderzoek door de indieners van de zienswijze. Uit het onderzoek blijkt dat de vogels zeer sporadisch voorkomen binnen het plangebied. Dit zijn vogels die in de ruime omgeving rondzwermen. Uit het onderzoek van de aanvrager (Deelrapport Natuur, 12 juli 2018) blijkt dat het plangebied zelf nauwelijks geschikt foerageerhabitat is voor de zee- en visarend of dat deze soorten het plangebied veelvuldig zullen doorkruisen. Het aantal risicovolle vliegbewegingen van de zeearend zal zeer beperkt zijn en het plangebied A16 heeft verder geen betekenis, waardoor effecten op de zeearend zijn uitgesloten. De visarend komt niet of hooguit incidenteel voor en waarnemingen zijn zeer schaars. Een contra-expertise door de indiener van de zienswijze ontbreekt waaruit anders blijkt. Uit onderzoek blijkt dat de slachtofferaantal van ganzen onder met toepassing van het flux-collision model onder de 1%-mortaliteitsnorm blijft. Een contra-expertise door de indiener van de zienswijze ontbreekt waaruit anders blijkt. Uit bovenstaande onderbouwingen kan geconcludeerd worden dat een directe relatie met de Natura 2000 doelen niet te leggen is.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
372596	2	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Voor de windmolens omgeving Rooskensdonk geldt dat er een gedetailleerd onderzoek nodig is naar de in het effectgebied, van zowel de bouwwerkzaamheden alsmede de exploitatie, voorkomende fauna. Rooskensdonk betreft een gebied dat als rust en broedgebied gebruikt wordt door diverse vogelsoorten (incl. rode lijst), maar ook als rustgebied voor reeën en een ideale plaats voor diverse soorten amfibieën. Tot op heden is er nog geen enkel overzicht beschikbaar dat blijkt geeft van een gedegen onderzoek voor dit gebied, dat speciaal is aangewezen als weidevogel 'bevorderingsgebied'.	Allereerst dient opgemerkt te worden dat in deze procedure wordt getoetst aan Wet natuurbescherming. De hier aanwezige soorten zijn dus niet meer of minder relevant dan soorten elders in het plangebied, ongeacht de aanwijzing als weidevogelbevorderingsgebied. Soorten die niet beschermd zijn binnen het onderdeel soortenbescherming van de Wnb, vallen eveneens buiten de toetsing van deze procedure. Reeën zijn vrijgesteld van ontheffingsplicht bij ruimtelijke ontwikkelingen, evenals de diverse soorten algemene amfibieën. Vogels zijn meegenomen in de toetsing. Onder andere zijn inventarisatiegegevens voor het Rooskensdonk verstrekt door de West Brabantse Vogelwerkgroep. Een contra-expertise door de indiener van de zienswijze over de aanwezigheid van de genoemde soorten ontbreekt. Verder is uitgegaan dat één weg aangelegd dient te worden ten behoeve van de voornemens en dat deze activiteit niet leidt tot overtreding van verbodsbepalingen.
372596	3	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Gedeputeerde Staten van Noord Brabant beroepen zich op hun recht om in gevolge Wnb art 3.3, 1e lid ontheffing te verlenen aangaande verboden uit Wnb art 3.1. Er wordt echter verzuimd om te vermelden dat daarbij wel voldaan moet worden aan Wnb art 3.3 lid 4 en 5. En daar wordt geen blijkt van gegeven. Wnb art 3.5 lid 1 en 2 zijn in dit geval gewoon van kracht.	Dit heeft betrekking op het belang, de alternatievenafweging en dat er geen aantasting wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder toetsing effecten ruimtelijke ingreep in paragraaf 2.5, 2.6 en 2.7 van het besluit. In tegenstelling tot wat de indiener meent, wordt hiermee voldaan aan het gestelde van artikel 3.3, eerste lid.
372596	4	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Gedeputeerde Staten van Noord Brabant beroepen zich op hun recht om in gevolge Wnb art 3.8, 2e lid ontheffing te verlenen. Echter er dient daarbij wel voldaan te worden aan Wnb art 3.8 lid 5 sub a t/m c. En daar wordt geen blijkt van gegeven.	Zie onze reactie onder 3.
372596	5	6 december 2018/10	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN,	Voor alle windmolens dient een monitoringsverplichting	Monitoringsverplichting geldt in deze casus voor

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
		december 2018		Breda	opgenomen te worden, waarvan de resultaten openbaar moeten worden, zodat er gecontroleerd kan worden of de slachtofferresultaten onder de gestelde norm blijven. En dan kan/moet er op grond van deze resultaten mogelijk ingegrepen worden door verplichte stilstand. Bij dit monitoringsonderzoek wil de West Brabantse Vogelwerkgroep graag betrokken worden. Deze werkgroep doet al bijna 50 jaar waterwildtellingen die aan de Provincie worden geleverd.	soorten uit de Habitatrichtlijn. Voor vogels blijft het slachtofferaantal onder 1% mortaliteitsnorm, hierdoor komt de gunstige staat van instandhouding voor vogels niet in het geding komt. Voor kennisname nemen we aan dat de West Brabantse Vogelwerkgroep betrokken wil worden bij de monitoring.
372596	6	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	De Provincie wil, door zichzelf een ontheffing te verlenen, zich onttrekken aan de in de Wnb art 1.11 opgelegde zorgplicht. Betekent dat dan dat de in het onderzoek van bureau Waardenburg geschetste aantallen aanvaringsslachtoffers niet binnen de 1% norm blijven?	Nee, het aantal aanvaringsslachtoffers blijft voor alle soorten ruim onder de 1% mortaliteitsnorm.
372596	7	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Er wordt te algemeen gesteld dat er geen werkzaamheden in het 'broedseizoen' zullen plaatsvinden die verstorend zouden kunnen werken. Broedseizoen is geen gedefinieerd begrip, dus er zal voor iedere bouwlocatie ter plekke en in het 'effectgebied' onderzocht moeten worden welke fauna soorten ingevolge de natuurkalender van RVO (broedvogels en overige dieren) in een kwetsbare periode zitten waarbij verstoring/verjaging niet is toegestaan.	Fauna verschilt in kwetsbare perioden en het broedseizoen is divers. Broedseizoen lopend van globaal half maart tot half augustus is algemeen gesteld. Daarnaast zijn mede de klimatologische omstandigheden van invloed. Een ecologisch werkprotocol dient hieromtrent meer inzicht te verschaffen.
372596	8	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Dit geldt voor zowel de heide werkzaamheden, waarbij trillingen tot ver in de omtrek hun invloed kunnen hebben (amfibieën zijn bijv. zeer gevoelig voor trillingen evenals vissen) en geluid van heide dat klinkt als knallen. Uit onderzoek dat is verricht naar effecten van vuurwerk op vogels voor de Provincie Noord Brabant (Alterra rapport 1694, ISSN 1566-7197) is duidelijk dat de verstoring door dergelijke 'knallen' erg ver draagt en zijn negatieve invloed kan hebben.	De ontheffing is aangevraagd met betrekking tot vogels en vleermuizen. Heide zal geen negatief effect hebben op vleermuizen. Heide maakt deel uit van de bouwwerkzaamheden en zullen plaatsvinden buiten het broedseizoen.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
372596	9	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Daarnaast is uit recentelijk wetenschappelijk onderzoek gebleken dat 'één stressvol moment' grote gevolgen kan hebben op de langere termijn bij vogels (Maren Vitousek van de Cornell University). Door het vrijkomende stresshormoon bij dergelijke knallen in de broedperiode zullen vogels vervolgens hun kuikens van minder voedsel voorzien, wat leidt tot groeiachterstand en minder grote kans op overleving. Dus er is een lange termijn effect dat niet op voorhand uitgesloten mag worden.	Zie onze reactie onder punt 8.
372596	10	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Bouwwerkzaamheden in de omgeving van overgang Mark noord van Breda (Rooskensdonk) en knooppunt Galder vinden plaats nabij natuurgebieden (NNB). De kans dat bovenstaande voor zal komen is derhalve zeer groot. Er zal dus een zeer zorgvuldig onderzoek per locatie en effectgebied moeten plaatsvinden naar aldaar voorkomende soorten, zodat voorkomen wordt dat beschermde soorten volgens Europese regels zullen worden verstoord met de mogelijke dood als gevolg. Het alleen onderzoeken van het bouwgebied in deze is absoluut niet afdoende om geschetste risico's te voorkomen.	Toetsing aan het Natuurnetwerk Brabant ligt buiten deze procedure. Indien hier effecten op zijn dient dit in een aparte procedure te worden getoetst.
372596	11	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Er zal per locatie een gedetailleerde lijst met soorten opgesteld moeten worden waarvoor ontheffing wordt aangevraagd. Een algemene ontheffing is niet acceptabel, i.v.m. op diverse plekken voorkomende Europees beschermde soorten. (bij Rooskensdonk, Galder, Moerdijkse polders, natura2000 gebieden).	Per besluit is een gedetailleerde lijst opgenomen onder toetsing effecten ruimtelijke ingreep in paragraaf 2.2 van het besluit.
372596	12	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Naast de bouwwerkzaamheden wordt er ook gesproken over ontheffingen t.b.v. het aanleggen van 'bouwwegen'. Voor de aanleg van deze wegen gelden alle bovenstaande argumenten eveneens en kan en mag er niet lichtvoetig over de mogelijke natuurverstoringen in deze	De ontheffing is aangevraagd voor de bouw (aanlegfase) en exploitatie (gebruiksfase). Er is onderbouwd in de aanvraag dat één weg aangelegd dient te worden ten behoeve van de aanlegfase en dat deze activiteit niet leidt tot overtreding van verbodsbepalingen.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
					heen gestapt worden. Ook voor deze aanleg van 'bouwwegen' geldt dezelfde benodigde zorgvuldigheid en uitgebreid onderzoek, zoals hierboven is beschreven	
372596	13	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Gezien het feit dat de geplande locaties vrijwel allemaal in 'buitengebied' liggen zijn er geen goede aanvoerwegen aanwezig. De bestaande wegen zijn veelal smal, met vaak aan weerszijden bomen en met scherpe bochten/kruisingen. Gezien de benodigde lange voertuigen, voor zowel de heipalen alsmede de rotorbladen, is het (vrijwel) uitgesloten dat dergelijke voertuigen deze wegen kunnen gebruiken, dan wel de bochten kunnen nemen. De kans daarmee dat er bomen zullen (moeten) sneuvelen neemt daarmee toe.	Zie onze reactie onder punt 12.
372596	14	6 december 2018/10 december 2018	Natuurplein De Baronie	Roerdomp 14, 4822 RN, Breda	Het is natuurlijk niet acceptabel dat er bomen moeten verdwijnen die al 20 jaren of ouder zijn voor 3 windmolens die max 20 jaar zullen blijven staan. De uiteindelijke milieu-/natuurschade door het kappen van CO2 opnemende bomen versus de CO2 uitstoot besparing van de turbines valt op deze wijze negatief uit. Het niet bouwen van een windturbine zou dan beter voor het milieu zijn, hetgeen het argument om juist windmolens te plaatsen gelijk onder uit haalt. Bij noodzakelijke verwijdering van bomen voor het bouwverkeer dienen de te verwijderen bomen in zijn totaliteit verplaatst te worden en teruggezet na afloop van de werkzaamheden.	Er worden nauwelijks tot geen bomen gekapt. De kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in de Natura 2000-gebieden zullen niet verslechteren of significant verstoord worden ten aanzien van de soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Zie daarnaast reactie op zienswijze punt 372596 nummer 13.
373515	1	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Op 1 en 2 maart 2018 zijn namens Galderse Wind B.V. aanvragen ingediend bij het college van Gedeputeerde Staten voor het verkrijgen van ontheffingen op grond van de Wet natuurbescherming. Het bedrijf wil drie windturbines plaatsen en exploiteren ten noordoosten van het knooppunt Galder in het kader van het veel grotere project 'Windenergie A16'. Hoewel voor de benodigde	De eerste aanvraag, d.d. 1 maart 2018, betrof de aanvraag van één windturbine. Deze aanvraag is per email op 2-3-2018 ingetrokken.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
					ontheffingen twee aanvragen zijn ingediend is daarop voor zover valt na te gaan in één ontheffing beslist.	
373515	2	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Cliënten hebben tegen het inpassingsplan voor dit project en de daarvoor benodigde uitvoeringsbesluiten die gecoördineerd worden behandeld zienswijzen ingediend en vervolgens beroep aangetekend.	Ter kennisname.
373515	3	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Ontheffing is verleend voor het doden van een aantal vogels, geweigerd voor zover het ging om doden van een aantal andere vogels omdat hiervoor geen ontheffing nodig zou zijn en verleend voor het doden van de gewone dwergvleermuis. Uit het besluit wordt niet duidelijk wat is beslist ten aanzien van de in de aanvragen genoemde vleermuizen ten aanzien van welke ontheffing is aangevraagd voor het verstoren van de rust- of verblijfplaats.	De verbodsbepalingen verstoren, beschadigen en vernietigen is door de aanvrager of daarvoor gemandateerde ingetrokken.
373515	4	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Aan de aanvragen om ontheffing op grond van de Wnb liggen in feite dezelfde onderzoeken ten grondslag die eerder ten grondslag zijn gelegd aan het inpassingsplan voor onder meer de windturbines bij het knooppunt Galder. Wel zijn ter onderbouwing van de aanvragen om ontheffing een Natuurrapport ingediend van 12 juli 2018, met nummer 17-226 en notities van 23 februari 2018 ten aanzien van sterfte van vogels (nr. 16-758/18.01682/RogVe) en vleermuizen (16-758/18.01680), maar deze berusten voor zover viel na te gaan niet op andere waarnemingen en literatuuronderzoek dan de in het kader van het besluit over het inpassingsplan ingediende onderzoeken.	Ter kennisname.
373515	5	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	De conclusies in deze rapporten lijken zonder duidelijke reden af te wijken van de conclusies in het rapport dat gepubliceerd is als bijlage G bij de milieueffectrapportage (Deelrapport Natuur Windpark A16, Noord-	Naar aanleiding van de zienswijze op de PIP is een aanvullend veldonderzoek uitgevoerd. Op 12 juli 2018 is een Notitie ontvangen met daarin: Veldonderzoek 2018 Windpark A16 en toetsing aan Wnb (rapport 18-0238/18.06278/RogVe, d.d.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
					Brabant, nr. 17-226, van 18 mei 2018). In dit rapport wordt op pagina 130 geconcludeerd dat ten aanzien van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels en grondgebonden zoogdieren nader onderzoek nodig is om te bepalen of in de aanlegfase sprake is van overtreding van verbodsbepalingen en of passende mitigerende maatregelen nodig zijn. Ten aanzien van vleermuizen luidt de conclusie dat het risico aanwezig is dat door het in gebruik zijn van het voorkeursalternatief van één of meer soorten vleermuizen de gunstige staat van instandhouding wordt aangetast. Mitigerende maatregelen kunnen nodig zijn. Onder 14.6, op pagina 132 wordt dan ook aanbevolen welk onderzoek nog nodig is om de benodigde ontheffingen te kunnen aanvragen/verlenen. Het was op basis van deze aanbevelingen nog allerm minst zeker dat ontheffingen zouden kunnen worden verleend, het is ook niet duidelijk welke nieuwe onderzoeken in de periode tussen dit rapport en het rapport van 12 juli 2018 zijn uitgevoerd die een afdoende antwoord geven op de hier opgeworpen vragen.	12 juli 2018). In de sterfte notities zijn de aanvullende veldresultaten niet verwerkt. In het deelrapport natuur (d.d. 12 juli 2018) is het aanvullend veldonderzoek in de literatuurlijst terug te vinden, maar met betrekking tot vleermuizen en marters niet in de tekst verwerkt. Het jaarrond beschermde nesten-onderzoek van 2018 is wel verwerkt in het Deelrapport natuur, d.d. juli 2018.
373515	6	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	In een eveneens van 18 mei 2018 daterend rapport van veldonderzoek, in het bijzonder gericht op beschermde soorten (Beschermde Soorten Windpark A-16, Noord-Brabant, rapport nr. 17-203), en kennelijk bedoeld om de gevolgen van het Voorkeursalternatief te beoordelen, worden nog verdergaande aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek. Zo moesten op grond van de resultaten van dit onderzoek nog onderzoeken worden verricht naar de gevolgen van de turbines voor kraamlocaties van vleermuizen op en in de nabijheid van de locaties waar de turbines neergezet zullen worden. Verder blijkt uit die aanbevelingen dat de	Zie onze reactie onder punt 4.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
					exacte locatie van de turbines bekend moet zijn voordat dit onderzoek kan plaatsvinden en ook op welke wijze de bouwlocatie zal worden ingericht en gebruikt.	
373515	7	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Voor zover bekend zijn deze aanbevolen onderzoeken niet uitgevoerd en heeft dus nog niet het benodigde onderzoek plaatsgevonden op grond waarvan de aangevraagde ontheffingen zouden kunnen worden verleend. Wel is ten behoeve van een aanvraag voor ontheffingen een notitie van 3 oktober 2018 aangeleverd door Bureau Waardenburg, maar deze is niet gebaseerd op het uitvoerige vervolgonderzoek dat eerder noodzakelijk werd geacht, zodat deze reeds daarom geen voldoende onderbouwing vormt voor de verleende ontheffing, die alleen ziet op de dwergvleermuis.	Door de indiener van de zienswijze is niet inzichtelijk gemaakt waarom de notitie van 3 oktober 2018 niet voldoet aan het vervolgonderzoek dat noodzakelijk geacht werd.
373515	8	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Om meer gedetailleerd te kunnen beoordelen of ten aanzien van de locatie van de drie windturbines bij het knooppunt Galder aannemelijk is dat deze kunnen worden gebouwd, is in opdracht van appellanten een contra-expertise (Bijlage 4) uitgevoerd van het natuuronderzoek dat is ingesteld om de gevolgen van deze plaatsing te beoordelen voor vleermuizen. In deze rapportage wordt geconcludeerd dat het ten behoeve van de bouw van (alle) windturbines uitgevoerde onderzoek, zoals beschreven in de natuuronderzoeken en het ontheffingsbesluit zelf ontoereikend was als onderbouwing voor het besluit om de bouw van deze installaties mogelijk te maken. Voorts is in het bijzonder op grond van waarnemingen bij de locatie voor de windturbines bij Galder aannemelijk dat juist hier slachtoffers zullen vallen onder vleermuizen waarvan de staat van instandhouding al niet gunstig is, zodat in ieder geval voor de bouw van deze windturbines geen	Ten behoeve van de ontheffingaanvraag heeft in nader veldonderzoek plaatsgevonden, waaronder ook op de locatie Galder in 2016 en 2018 (Boonman et al. 2017 en Verbeek et al. 2018). Hieruit blijkt dat het onderzoek toereikend is om het voorkomen van de vleermuissoorten inzichtelijk te maken. De ontheffing kan ons inziens dan ook worden verleend voor deze soorten omdat de staat van instandhouding van de genoemde soorten niet in het geding is.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
					onthefing behoort te worden verleend op grond van de Wet natuurbescherming.	
373515	9	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Uit de contra-expertise blijkt in het bijzonder dat is nagelaten om aanvullend onderzoek in te stellen op locaties met een verhoogd risico. De windturbines bij Galder bevinden zich zowel in de directe omgeving van een bos (Mastbos) als van water (de Galderse meren) zodat een relatief intensief verkeer van vleermuizen te verwachten valt tussen het bos en het water, langs de locaties waar de windturbines zich zullen bevinden. Inderdaad is uit onderzoek ter plaatse dat genoemd wordt in de contra-expertise gebleken dat zich daar verschillende soorten vleermuizen bevinden en dat niet kan worden uitgesloten dat zich in het plangebied vliegroutes bevinden van de Gewone dwergvleermuis, de Ruige dwergvleermuis en de Laatzvlieger. Het is zelfs aannemelijk dat zich in het plangebied een vliegroute van de Rosse vleermuis bevindt. Het is dus te verwachten dat het plaatsen van de windturbines zal leiden tot slachtoffers onder deze dieren en een negatief effect heeft op de populatie.	Zie onze reactie onder 8.
373515	10	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Voorts blijkt dat bij het ten behoeve van de onthefingen ingestelde onderzoek naar de effecten op vleermuizen is nagelaten om het onderzoek uit te voeren conform richtlijnen die beschouwd moeten worden als de huidige stand van wetenschap en techniek ten aanzien van dit soort onderzoeken (Guidelines for consideration of bats in wind farm projects, Revision 2014, Rodriguez et al., 2015) Het ingestelde onderzoek was dus ongeschikt als onderbouwing voor het daadwerkelijk plaatsen van windturbines. Ook blijkt dat de wijze van detecteren ongeschikt was om een goed beeld te krijgen van het voorkomen van diverse soorten vleermuizen.	Zie onze reactie onder 8.
373515	11	10 december 2018/11	Habitat Advocaten &	Keizersgracht 62, 1015 CS,	Op zich wordt trouwens in de ecologische rapportages	Zie onze reactie onder 8.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
		december 2018	Juristen	Amsterdam	die ten behoeve van het uitvoeren van het project zijn uitgevoerd erkend dat maatregelen moeten worden genomen om de sterfte van vleermuizen te voorkomen en dat nog verder onderzoek moet worden uitgevoerd. Ten aanzien van de in het eindrapport aanbevolen methode om de schade aan vleermuizen tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen (het tijdelijk stilzetten van de windturbines) valt op te merken dat deze haar nut niet heeft bewezen en dus niet op voorhand kan worden beschouwd als een afdoende maatregel. Dit wordt besproken in de contra-expertise.	Bovendien wordt een stilstandvoorziening verplicht opgenomen en dient er gedurende een jaar gemonitord te worden teneinde een reductie van 80% slachtoffers te bereiken. Er wordt het eerste operationele jaar een standaard stilstandvoorziening getroffen dat het aantal slachtoffers zal reduceren (o.a. Arnett et al. 2013, Baerwald et al. 2009 en Voight et al. 2015). Echter betreft het eerste operationele jaar een standaard stilstandvoorziening bij windsnelheden beneden de 5m/s, tussen zonsondergang en zonsopkomst, in de periode 1 juli en 1 oktober, bij droog weer en temperaturen van minimaal 10 graden Celcius. Door de standaard stilstandvoorziening kan de 80% reductie in de documenten die ten grondslag liggen aan de aanvraag niet gegarandeerd worden. Dit is de reden dat aanvullend het eerste operationele jaar metingen op rotorhoogte uitgevoerd dienen te worden om vervolgens een meer geavanceerde stilstandvoorziening te treffen, die zich aanpast aan de werkelijke activiteit. De aanvrager geeft aan dat de 80% reductie van het aantal slachtoffers hierdoor te garanderen is.
373515	12	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Dat de methode voldoende effectief is zal nog moeten blijken uit noodzakelijke vervolgonderzoeken die vooralsnog niet zijn uitgevoerd of waarvan althans de resultaten niet beschikbaar zijn. In ieder geval kan op dit ogenblik redelijkerwijs niet worden aangenomen dat geen significant negatief effect optreedt op de dwergvleermuis en evenmin dat dit effect met voldoende effectieve maatregelen te ondervangen valt.	Ten behoeve van de ontheffingaanvraag heeft in nader veldonderzoek plaatsgevonden, waaronder ook op de locatie Galder in 2016 en 2018 (Boonman et al. 2017 en Verbeek et al. 2018). Hieruit blijkt dat het onderzoek toereikend is om het voorkomen van de vleermuissoorten inzichtelijk te maken. De ontheffing kan ons inziens dan ook worden verleend voor deze soorten omdat de staat van instandhouding van de genoemde soorten niet in het geding is. Bovendien wordt een stilstandvoorziening

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
						verplicht opgenomen waarbij er gedurende een jaar gemonitord wordt op rotorhoogte om vervolgens de stilstandvoorziening bij te sturen om een reductie van 80% slachtoffers te bereiken.
373515	13	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Hier komt bij dat geen onderzoek is verricht naar de aanwezigheid van kraamlocaties, hetgeen zoals hierboven reeds vermeld in ecologisch onderzoek van 7 mei 2018 nodig werd geacht.	In de aanvullende notitie (18-0238/18.06278/RoVer, d.d. 12 juli 2018) is aangegeven dat een transecttelling uitgevoerd is in de avonduren met de auto ten behoeve naar de vleermuisactiviteit. Bomenkap en sloop behelst geen activiteiten die zijn aangevraagd.
373515	14	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	De overige vleermuizen, waarvoor ontheffing is aangevraagd ten aanzien van verstoring, worden in het besluit tot het verlenen van ontheffing in het geheel niet genoemd.	De verbodsbepalingen verstoren, beschadigen en vernietigen zijn ingetrokken.
373515	15	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Gezien het voorgaande verzoek ik u namens cliënten het besluit om ontheffing te verlenen voor het plaatsen van drie windturbines bij knooppunt Galder herzien en alsnog ontheffing te weigeren op grond van het feit dat onvoldoende onderzoek is uitgevoerd om de conclusie te rechtvaardigen dat geen sprake is van een overtreding van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming vanwege het doden van vleermuizen en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen en rustplaatsen.	Zie onze reactie onder punt 8.
373515	16	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Ten aanzien van de Buizerd is de ontheffing geweigerd omdat geen sprake zou zijn van meer dan incidentele slachtoffers door het oprichten en in werking hebben van de windturbines bij Galder. Juist bij deze locatie vallen echter meer dan incidenteel slachtoffers van deze vogel te verwachten. De locatie bij Galder bevindt zich dicht bij de Galderse meren en een kruising van snelwegen. Snelwegen hebben in de winter een bijzondere aantrekkingskracht voor overwinterende buizerds uit noord Europa. Omdat buizerds in de winter aangewezen zijn op kadavers	De zienswijze dat ten aanzien van de buizerd niet is uitgesloten dat meer dan incidentele slachtoffers, dat wil zeggen meer dan 1 slachtoffer per jaar, zullen vallen, wordt onderschreven. Gekeken is naar de mortaliteitspercentages tezamen van alle windmolens die binnen het project A16 vallen. De slachtoffers zullen echter wel onder de 1% mortaliteitscriterium blijven en de gunstige staat van instandhouding komt niet in het geding. Daarom zal voor de buizerd de positieve afwijzing gewijzigd worden in een ontheffingverlening.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
					zoeken ze die ook onder windmolens. Dit wordt bevestigd door onderzoek dat gedurende 5 jaar in Delfzijl werd gedaan ter beoordeling van effecten van windmolens (Monitoring vogelaanvaringen Windpark Delfzijl-Zuid 2006-2011, Eindrapportage vijf jaar monitoring, A&W rapport 1656 door A. Brenninkmeijer). Dit rapport is ten onrechte niet betrokken in bij de beoordeling van de negatieve effecten op soorten.	
373515	17	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Ten slotte geldt dat geen sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang om de windturbines bij Galder te plaatsen en evenmin duidelijke redenen uit het oogpunt van volksgezondheid en openbare veiligheid. Deze worden slechts genoemd als een algemeen belang bij het opwekken van duurzame energie ten behoeve van het voorkomen van klimaatverandering. Dit is echter geen concreet belang bij het ontwikkelen van drie windturbines op deze locatie. Dit kan hoogstens plaatsvinden in het kader van een grotere afweging van locatiekeuzes. Deze afweging heeft niet (volwaardig) plaatsgevonden in het kader van een landelijk en/of provinciaal plan, zoals in het kader van zienswijzen en beroep tegen het inpassingsplan aangevoerd is. Er wordt dus niet voldaan aan de eisen die de Wet natuurbescherming, de Vogel- en de Habitatrichtlijn stellen aan het verlenen van ontheffingen als hier verleend, dan wel een weigering op de grond dat geen sprake zou zijn van schending van de verboden in de Wet natuurbescherming.	De oprichting en het in werking hebben van windturbines dient het openbaar belang, de openbare veiligheid en het belang van flora en fauna, omdat energie uit windmolens klimaatverandering tegen gaat. (Boerema L., 2017) Daarmee is onderbouwd dat er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang. Ten aanzien van de specifieke locaties heeft een alternatieven afweging plaatsgevonden: In het Deelrapport Natuur Windpark A16 Noord-Brabant (rapportnummer 17-226, d.d. 12 juli 2018) staan de alternatievenafwegingen beschreven mede in relatie tot de natuurwaarden. In het MER (blz 58-64) staat het proces van de alternatieven uitgebreid beschreven. Aan de voorwaarden dat een ontheffing alleen verleend kan worden als er geen sprake is van een andere bevredigende oplossing en dat er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang is daarmee voldaan.
373515	18	10 december 2018/11 december 2018	Habitat Advocaten & Juristen	Keizersgracht 62, 1015 CS, Amsterdam	Gezien het voorgaande verzoek ik u de ontheffing te herzien en deze alsnog te weigeren met betrekking tot de vleermuissoorten waarvoor deze is aangevraagd vanwege het niet uitvoeren van voldoende en juist	Ten aanzien van de vleermuizen is in punt 8 t/m 13 en punt 15 aangegeven dat is voldaan aan de voorwaarden om een ontheffing te kunnen verlenen. Ten aanzien van de buizerd zal de positieve afwijzing

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
					onderzoek terwijl aannemelijk is dat negatieve effecten optreden en daarnaast te herzien met betrekking tot de buizerd nu aannemelijk is dat de schade zich niet zal beperken tot incidentele slachtoffers op de locatie Galder.	worden omgezet in een ontheffing aangezien het aantal slachtoffers meer dan 1 per jaar zal bedragen, waarbij het 1% mortaliteitscriterium niet zal worden overschreden. Zie onze reactie onder punt 16.
378947	1	24 december 2018/27 december 2018	OekelNRG U.A. i.o., CreightonWard B.V., E.F.C.L. Boon, C.A.J.M. Martens, A.C.M.R. Martens en R.P. van Dijkhorst, erven J.F.J. Martens	Oekelsestraat 31, Rijsbergen	Op 10 december 2018 hebben indieners een zienswijze ingestuurd inzake het ter inzage leggen van het uitvoeringsbesluit Natuurbeheer en de AOK ontwikkelaars voor het project WindenergieA16. In reactie op de ingestuurde zienswijze is uw brief van 14 december ontvangen. Op het verzoek om de zienswijze te mogen aanvullen verleent u een extra termijn van twee weken na 10 december t/m 24 december 2018. En dergelijke periode is helaas, zeker in deze drukke tijd (te) kort en niet de termijn die indieners voor ogen hadden. Indieners kunnen en willen het volgende wel nu binnen de termijn aanvullen.	Ter kennisname. Het is vaste jurisprudentie dat de termijn van zienswijzen een harde termijn betreft. In geval van proforma zienswijzen dienen wij conform jurisprudentie alsnog 2 weken te verschaffen voor het aanvullen van die zienswijzen. Hieraan hebben wij in dit geval gevolg gegeven.
378947	2	24 december 2018/27 december 2018	OekelNRG U.A. i.o., CreightonWard B.V., E.F.C.L. Boon, C.A.J.M. Martens, A.C.M.R. Martens en R.P. van Dijkhorst, erven J.F.J. Martens	Oekelsestraat 31, Rijsbergen	Wob verzoeken, informatieachterstand Indieners willen nogmaals benadrukken dat zij proberen om een informatie-achterstand in te lopen middels een Wob verzoek. Zoals geschreven in de zienswijze loopt er nog een Wob verzoek. Loopt, omdat een groot deel van de vragen uit het Wob verzoek van 25 juli 2018 overduidelijk niet zijn beantwoord. Nog steeds niet. Indieners tasten derhalve nog steeds (en onnodig) in het duister over voor de indieners belangrijke zaken. Bijvoorbeeld wie is de uiteindelijke aanvrager achter de vergunningen en waarom is molen E4 verplaatst of anders gezegd eerder in het VKA op een andere plaats voorzien. Die werkwijze is niet goed. Alle informatie moet simpelweg beschikbaar zijn voor eenieder en op een eenvoudige wijze als eenieder ook een zienswijze mag insturen. Zo niet dan is de procedure niet zorgvuldig.	Ter kennisname. De procedure is zorgvuldig uitgevoerd. Alle documenten die in het kader van de aanvraag en het besluit noodzakelijk zijn ter beoordeling daarvan zijn ter inzage gelegd of openbaar gemaakt.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
378947	3	24 december 2018/27 december 2018	OekelNRG U.A. i.o., CreightonWard B.V., E.F.C.L. Boon, C.A.J.M. Martens, A.C.M.R. Martens en R.P. van Dijkhorst, erven J.F.J. Martens	Oekelsestraat 31, Rijsbergen	Geluidsmeting Recent op 19 december 2018 is er ook sprake van nieuwe informatie aangaande geluid bekend geworden. Het betreft de geluidsmeting die daags na het ter inzage leggen van het uitvoeringsbesluit is opgesteld op 11 december 2018. Indieners begrijpen die werkwijze niet. De nulmeting is ook relevant in deze procedure van de zienswijze en een en ander is dus geen logische volgorde. Bovendien heeft de Gedeputeerde de heer Erik van Merrienboer tijdens de behandeling en voorafgaand aan de stemming een stilstandvoorziening voor feitelijk geluid toegezegd. Derhalve is de nulmeting van het geluid van belang. Indieners begrijpen echter de locatiekeuzes van de nulmeting niet. Een belangrijke grenswaarde is de maximale belasting op een woning. Woningen aan de Paandijksestraat 9 en de Gelderdonksestraat 10 zitten dicht op de belangrijke go nog go grens voor geluid. Indieners begrijpen niet dat er voor de nulmeting wel een meetpunt Oekel is aan de Oekelsestraat, maar niet in de (directe) omgeving van deze overduidelijk een belangrijke geluidscontourgrens gelegen woningen. Indieners begrijpen niet hoe deze nulmeting op deze locaties betrouwbaar kan worden gebruikt voor locaties waarin het er om gaat. De betrouwbaarheid van de nulmeting is belangrijk. In dat licht is het vreemd dat slecht relatief kort is gemeten, dat de metingen niet rondom het windpark zijn opgesteld om de invloed van de wind te bepalen. Indieners merken op dat de temperatuur van de lucht van belang is voor het geluid op afstand. Idem voor omgevingsinvloeden als bomen met en zonder bladeren. In dat licht is de periode waarin is gemeten te kort. De overheersende wind is niet in iedere periode van het jaar hetzelfde. Enz. enz..	Ter kennisname. De aangevoerde aspecten zijn geen onderdeel van de toetsing in de procedure van de Wet natuurbescherming. Deze gegevens zijn in deze dan ook niet relevant.

Kenmerk document	Nr.	Datum stuk/ontvangst	Naam reclamant	Volledig adres reclamant	Zienswijze	Beantwoording
					Indieners begrijpen de stelling niet dat de nulmeting los moet worden gezien van de modelberekening in de MER, de vergunning en de toezegging voor een stilstandvoorziening geluid. Het moet niet alleen op papier kloppen. Geluidsmetingen die bijvoorbeeld door derden zijn ingebracht (bijvoorbeeld in beroep bij de afdeling) moeten ook onderdeel zijn van de stukken en moeten niet worden achtergehouden in deze procedure. Indieners hebben aanwijzingen dat dergelijk onderzoeken bestaan, maar beschikken er niet over. Nog niet. Maar indieners willen die wel kunnen gebruiken in deze procedure.	
378947	4	24 december 2018/27 december 2018	OekelNRG U.A. i.o., CreightonWard B.V., E.F.C.L. Boon, C.A.J.M. Martens, A.C.M.R. Martens en R.P. van Dijkhorst, erven J.F.J. Martens	Oekelsestraat 31, Rijsbergen	Zorgvuldigheid gaat boven alles en haastige speed is zelden goed.. Met belangstelling wachten de indieners uw reactie af,	Ter kennisname.

Aan de hand van besprekingen van de ingebrachte zienswijzen is een aantal wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van het ontwerpbesluit. Deze wijzigingen zijn weergegeven onder punt 6.

6 Wijziging ten opzichte van het ontwerpbesluit

In het ontwerpbesluit is een ontheffing op grond van artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, voor de verboden genoemd in artikel 3.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, geweigerd ten aanzien van sperwer (*Accipiter nisus*), buizerd (*Buteo buteo*), goudplevier (*Pluvialis apricaria*), wulp (*Numenius arquata*), oeverloper (*Actitis hypoleucos*), witgat (*Tringa ochropus*), tureluur (*Tringa totanus*), kauw (*Corvus monedula*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*), koolmees (*Parus major*), oeverzwaluw (*Riparia riparia*), grasmus (*Sylvia communis*), tuinfluiter (*Sylvia borin*), bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*), rietzanger (*Acrocephalus schoenobaenus*), grote lijster (*Turdus viscivorus*), grauwe vliegenvanger (*Muscicapa striata*), nachtegaal (*Luscinia megarhynchos*), zwarte roodstaart (*Phoenicurus ochrurus*), gekraagde roodstaart (*Phoenicurus phoenicurus*), roodborsttapuit (*Saxicola rubicola*), tapuit (*Oenanthe oenanthe*), bonte vliegenvanger (*Ficedula hypoleuca*), ringmus (*Passer montanus*), gele kwikstaart (*Motacilla flava*), boompieper (*Anthus trivialis*), knobbelzwaan (*Cygnus olor*), kolgans (*Anser albifrons*), grote canadese gans (*Branta canadensis*), brandgans (*Branta leucopsis*), blauwe reiger (*Ardea cinerea*), scholekster (*Haematopus ostralegus*), roek (*Corvus frugilegus*) en zwarte kraai (*Corvus corone*). In voorliggend definitief besluit is de ontheffing voor voornoemde vogelsoorten alsnog verleend, omdat het verwachte aantal jaarlijkse slachtoffers van alle windmolens binnen Windpark A16 gezamenlijk meer dan 1 exemplaar bedraagt. Om deze reden zijn het besluit en de overwegingen aangepast.

7 Overige regelgeving

Bij de beoordeling van onderhavige aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. De Wnb en bijbehorende regelgeving zoals de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant zijn gericht op de bescherming van natuur. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan derhalve aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of gezondheid.

8 Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in de kennisgeving voor de 15 besluiten ten aanzien van Windpark A16, waarvan onderhavig besluit deel uitmaakt. Op deze gecoördineerde besluitvorming is de Crisis- en Herstelwet van toepassing. Vanwege de coördinatieregeling dient, zodat beroep ingediend moete worden bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Het beroepschrift dient de gronden van beroep te bevatten. Het indienen van een pro-forma beroepschrift of het aanvullen van de gronden van beroep na afloop van de beroepstermijn is niet mogelijk. Voor verdere details verwijzen wij u naar de kennisgeving.

TOETSING EN OVERWEGINGEN

1. WETTELIJK KADER - WET NATUURBESCHERMING

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikelen 3.3 en 3.4 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de ontheffing.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Artikelen 3.5 en 3.6 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikel 3.8 geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een ontheffing.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Artikel 3.10 van de Wnb heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten en geeft de voorwaarden waaronder GS ontheffing kunnen verlenen.

Voor alle soorten geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb). Het gaat dan zowel om beschermd als onbeschermd dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een ontheffing is verleend. Hierin wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen waarop een verleende ontheffing kan worden ingetrokken of gewijzigd. De ontheffing kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

1.2 Verordening natuurbescherming Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben op basis van artikel 3.3, tweede lid, 3.8, tweede lid, en 3.10, tweede lid, van de Wnb middels de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant, aanvullende kaders vastgesteld. Voor bepaalde activiteiten en soorten is een vrijstelling opgenomen.

2. TOETSING EFFECTEN RUIMTELIJKE INGREEP

2.1 Activiteit

De aangevraagde activiteiten betreffen de aanleg en exploitatie van het Windpark Gezamenlijk plan Zonzeel. Dit is onderdeel van het grotere Windpark A16 dat bestaat uit in totaal 28 windmolens, met variabele hoogte, gelegen langs de A16. Het windpark bestaat uit zes windturbines is gelegen rondom en ten zuiden van verkeersknooppunt Zonzeel (zie ook bijlage 2).

Het type windmolens ligt nog niet vast. Er is uitgegaan van een bandbreedte van een windmolen met een ashoogte van 122 tot 142 meter en een rotordiameter van 136 tot 150 meter. Dit geeft een maximale tiphoogte van 190 tot 210 meter.

In de aanlegfase worden er wegen en bouwplaatsen gerealiseerd. Er hoeven geen bomen gekapt te worden. Voor de bouw van de windmolens wordt eerst het fundament gebouwd. Ook worden kabels ten behoeve van transport van elektriciteit aangelegd. De aanlegfase duurt ongeveer 1 tot 2 jaar. Vervolgens vindt de exploitatie plaats van de windmolens (gebruiksfase), deze bedraagt naar verwachting 25 jaar. Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag.

2.2 Mogelijke effecten

Door het bouwen en exploiteren van het windpark Gezamenlijk Plan Zonzeel kunnen, in de gebruiksfase, vogels en vleermuizen aanvaringsslachtoffer worden van de windmolen. De aanvaringsslachtoffers betreffen de voorziene aanvaringsslachtoffers in de gebruiksfase van het gehele Windpark A16. Dit is een overtreding van de bepalingen zoals bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, en artikel 3.5, eerste lid, van de Wnb.

De ontheffing is aangevraagd voor het opzettelijk doden van een 72-tal vogelsoorten en de gewone dwergvleermuis.

2.3 Wijze van onderzoek

Om de verspreiding van beschermde soorten in het gebied in kaart te brengen is zowel bronnenonderzoek als veldonderzoek uitgevoerd. Het veldonderzoek omvat onder andere vliegbewegingen watervogels en meeuwen, jaarrond beschermde nesten, vleermuizen en overige beschermde soorten. De resultaten hiervan zijn beschreven in de aanvraag.

Vogels

Voor het bepalen van het aantal aanvaringsslachtoffers per windturbine is gebruik gemaakt van de best beschikbare kennis over slachtofferaantallen in windparken en verspreiding, habitats en vliegroutes van soorten in het plangebied. Het Flux-Collision Model is gehanteerd om de soortspecifieke aantallen vogelslachtoffers bij windturbines te bepalen (zie Deelrapport Natuur, Bijlage 6). Gemiddeld vallen 15 slachtoffers per windturbine per jaar in het noordelijk deel van Windpark A16. Er is uitgewerkt dat het in totaal om 72 vogelsoorten gaat waarvan op jaarbasis één of meer aanvaringsslachtoffers in het totale Windpark A16 voorzien worden (Notitie vogelsterfte). Het gaat om soorten die tijdens seizoenstrek kunnen passeren of die een duidelijke binding hebben met het plangebied.

Vleermuizen

Voor vleermuizen is een transecttelling (2017/2018) uitgevoerd langs de geplande turbine locaties van het voorkeursalternatief (VKA) met een batlogger (Elekon). Hiermee worden vleermuisgeluiden

opgenomen waarbij de locatie wordt vastgelegd. Er wordt met auto met vaste snelheid (25 km/uur) door het plangebied gereden. Hiermee is de mate van activiteit van de vleermuizen in de omgeving van de turbinelocaties bepaald. Op basis van de activiteit en de soorten vleermuizen, zijn de slachtoffers bepaald. Per turbine vallen gemiddeld 1,3 slachtoffers per jaar onder de gewone dwergvleermuis (Notitie vleermuissterfte). Er worden geen bomen gekapt of gebouwen gesloopt en er is geen effect op essentieel foerageergebied of vliegroutes.

2.4 Mitigerende maatregelen

In bijgevoegd activiteitenplan en de notitie vleermuissterfte is het uitgangspunt benoemd dat voor alle afzonderlijke windparken met meer dan 1 vleermuislachtoffer per jaar, een stilstandvoorziening wordt toegepast. Elke turbine wordt uitgerust met een stilstandvoorziening. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een variabele startwindsnelheid. Deze methode leidt tot dusver in een reductie van aanvaringsslachtoffers van tenminste 80% met een bijbehorend verlies aan energieopbrengst van minder dan 1%.

De startwindsnelheid (waaronder de winmolens wordt stilgezet) wordt berekend aan de hand van de tijd van het jaar, de tijd van de dag en de temperatuur. Deze variabelen bepalen de mate van activiteit van de vleermuizen. Om de waarden te bepalen wordt gedurende een geheel seizoen op gondelhoogte de activiteit van vleermuizen gemeten. Het eerste operationele jaar wordt een stilstandvoorziening getroffen met vaste grenswaarde voor de startsnelheid (5 m/s op gondelhoogte) gedurende de volgende omstandigheden en perioden:

- tussen zonsondergang en zonsopkomst;
- tussen 1 juli en 1 oktober;
- droog weer (geen neerslag);
- temperatuur boven de 10 graden Celsius.

Indien aan één of meerdere van bovenstaande voorwaarden niet wordt voldaan, dan kunnen de windturbines zonder beperkingen draaien. Deze voorziening geeft het eerste jaar een reductie van 44 tot 93%. Vervolgens wordt de voorziening met een variabele grenswaarde voor de startsnelheid verfijnd. Voor Windpark Gezamenlijk plan Zonzeel betekent dit dat er in totaal drie aanvaringsslachtoffers per jaar onder gewone dwergvleermuis resteren. Dat betekent dat met toepassing van deze stilstandvoorziening alsnog een ontheffing nodig is voor het opzettelijk doden van de gewone dwergvleermuis.

Voor algemene broedvogels wordt buiten het broedseizoen gewerkt. Hierdoor wordt voorkomen dat verbodsbepalingen ten aanzien van broedende vogels overtreden worden. Voor het broedseizoen geldt dat deze loopt van globaal half maart tot half augustus, afhankelijk van de klimatologische omstandigheden en de aanwezige soorten.

2.5 Alternatievenafweging

Om een keuze te kunnen maken voor de ligging van de windmolens langs de A16 is een gecombineerde Plan- en Project-MER opgesteld. Via een zoekgebied voor het realiseren van de turbines zijn diverse alternatieven uitgewerkt en beoordeeld. Op basis hiervan is het voorkeursalternatief bepaald. Met de realisatie van het Windpark A16 wordt bijgedragen aan de provinciale opgave voor windenergie van 470,5 MW. Het is van belang dat alle windmolens van dit park worden gebouwd.

Qua opstellingslocaties is het in de MER (Natuuronderzoek, Hoofdstuk 14) beoordeeld dat enkele daarvan minder geschikt zijn voor de plaatsing van windmolens in relatie tot natuurwaarden. Voor beschermde soorten zijn de effecten van de verschillende alternatieven niet onderscheidend.

Voor de optimalisatie van de planning is beschreven dat tijdens de werkzaamheden verstoring en vernietiging van nesten van broedvogels voorkomen dient te worden. Globaal moet rekening gehouden worden met een broedseizoen van half maart tot en met half augustus, maar dit varieert per jaar en per soort.

Gezien het bovenstaande is ons gebleken dat er geen redelijke alternatieven mogelijk zijn, die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

2.6 Belang van de aanvraag

De ontheffing is gevraagd:

- in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid, zoals bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onder b, van de Wnb;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten, zoals bedoeld in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, van de Wnb.

Bij de aanvraag (bijlage 2) is een uitgebreide omschrijving van het belang van de activiteit gevoegd. Dit komt er samengevat neer op dat met de realisatie van de windturbines de uitstoot van broeikasgassen wordt gereduceerd. Deze reductie draagt bij aan het verminderen van de klimaatverandering. Er zijn internationale, Europese en nationale afspraken gemaakt over het verminderen van uitstoot van broeikasgassen. Als gevolg van klimaatverandering verandert de waterhuishouding. Zo is er invloed op de veiligheid tegen overstromingen (zeespiegelstijging, extreme neerslag), zoetwatervoorziening (verzilting, droogte) en elektriciteitsvoorziening. Dit leidt tot potentiële bedreigingen voor de openbare veiligheid. Klimaatverandering heeft ook een negatieve invloed op de volksgezondheid door veranderingen in luchtkwaliteit (fijn stof, NO_x), weersextremen, risico op overstroming en toename van nieuwe vectoren, virussen en bacteriën. Deze veranderingen vormen een bedreiging voor de volksgezondheid. Klimaatverandering heeft ook invloed op de economie door potentiële economische schade door wateroverlast en overstromingen en schade aan landbouwgewassen.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de belangen voldoende onderbouwd zijn om de ontheffing te kunnen verlenen.

2.7 Staat van instandhouding

Vogels

De omvang van de jaarlijkse sterfte is gebaseerd op de verspreiding en talrijkheid van iedere soort in het plangebied, in combinatie met gedrag en kennis over het soortspecifieke aanvaringsrisico. Hierbij is altijd een 'worst case scenario' gehanteerd, waardoor met zekerheid gesteld kan worden dat de werkelijke sterfte niet hoger uit zal vallen dan de voorspelde sterfte. Voor vogels tijdens het trekseizoen (55 soorten van de 72 soorten) is de sterfte afgezet tegen de 'flyway-populatie'. Er is voor deze soorten geen voorzienbare sterfte die hoger is dan 1% van de natuurlijke sterfte (notitie 'Vogelsterfte', tabel 2). In de tabellen zijn de slachtoffers voor het gehele Windpark A16 weergegeven.

Tabel 2 *Voorzienbare sterfte onder 55 soorten zonder duidelijke binding met het gebied (stap 3B zoals toegelicht eerder in deze notitie) bij de toekomstige windturbines van Windpark A16 (alle inrichtingen tezamen). Voor iedere situatie is de maximale sterfte weergegeven. De sterfte wordt getoetst aan de 1%-mortaliteitsnorm voor alle relevante soorten (bron populatiegrootte: ¹ Wetlands International 2016, ² Birdlife International 2004). In bijlage 2 is de additionele sterfte per inrichting opgenomen.*

soortnaam NL	additionele sterfte	populatiegrootte	1%-mortaliteitsnorm
sperwer	1-2	500.000 ²	1.550
buizerd	1-2	1.000.000 ²	1.000
waterhoen	3-10	3.900.000 ¹	14.703
goudplevier	1-2	750.000 ¹	2.025
watersnip	3-10	2.500.000 ¹	12.975
houtsnip	3-10	17.500.000 ¹	68.250
wulp	1-2	850.000 ¹	2.244
oeverloper	1-2	1.750.000 ¹	2.730
witgat	1-2	1.700.000 ¹	9.180
tureluur	1-2	250.000 ¹	650
holenduif	3-10	500.000 ²	2.250
houtduif	3-10	1.000.000 ²	3.930
gierzwaluw	3-10	1.000.000 ²	1.920
kauw	1-2	1.000.000 ²	3.060
pimpelmees	1-2	1.000.000 ²	4.580
koolmees	1-2	1.000.000 ²	4.580
veldleeuwerik	3-10	1.000.000 ²	4.870
oeverzwaluw	1-2	1.000.000 ²	7.000
boerenzwaluw	3-10	1.000.000 ²	6.260
huiszwaluw	3-10	1.000.000 ²	5.900
tijftjaf	3-10	1.000.000 ²	6.940
fitis	3-10	1.000.000 ²	6.810
grasmus	1-2	1.000.000 ²	6.090
tuinfluiter	1-2	1.000.000 ²	5.000
zwartkop	3-10	1.000.000 ²	5.640
bosrietzanger	1-2	1.000.000 ²	7.760
kleine karekiet	3-10	1.000.000 ²	4.400
rietzanger	1-2	1.000.000 ²	7.760
spreeuw	3-10	1.000.000 ²	3.130
merel	11-50	1.000.000 ²	3.500
kramsvogel	11-50	1.000.000 ²	5.900
zanglijster	11-50	1.000.000 ²	4.370
koperwiek	11-50	1.000.000 ²	5.700
grote lijster	1-2	1.000.000 ²	3.790
grauwe vliegenvanger	1-2	1.000.000 ²	5.070
roodborst	11-50	1.000.000 ²	5.810
nachtegaal	1-2	1.000.000 ²	5.370
zwarte roodstaart	1-2	1.000.000 ²	6.200
gekraagde roodstaart	1-2	1.000.000 ²	6.200
roodborsttapuit	1-2	1.000.000 ²	5.400
tapuit	1-2	1.000.000 ²	5.400
bonte vliegenvanger	1-2	1.000.000 ²	5.300
heggenmus	3-10	1.000.000 ²	5.270
ringmus	1-2	1.000.000 ²	5.670
gele kwikstaart	1-2	1.000.000 ²	4.670
witte kwikstaart	3-10	1.000.000 ²	5.150
boompieper	1-2	1.000.000 ²	5.800
graspieper	3-10	1.000.000 ²	4.570
vink	3-10	1.000.000 ²	4.110
keep	3-10	1.000.000 ²	4.110

Voor vogels in het gebied is de sterfte afgezet tegen de broedvogelpopulatie of de totale populatie buiten broedtijd in Nederland. Ook voor deze 17 soorten geldt dat de additionele sterfte als gevolg van het windpark ruim lager is dan 1% van de natuurlijke sterfte (notitie 'Vogelsterfte', tabel 3).

Tabel 3 Soorten met binding met het plangebied (stap 3C zoals toegelicht eerder in deze notitie) voor toekomstig Windpark A16. Voor iedere situatie is de maximale sterfte weergegeven. Tevens is de 1%-mortaliteitsnorm weergegeven (bron populatiegrootte: ¹ Homman et al. 2015, ² Sovon.nl). In bijlage 2 is de additionele sterfte per inrichting opgenomen.

soortnaam NL	additionele sterfte	populatiegrootte	1%-mortaliteitsnorm
knobbelzwaan	1-2	43.500 ¹	65
grijsgans	3-10	550.000 ¹	935
kolgans	1-2	895.000 ¹	2.506
Canadese gans	1-2	41.000 ¹	115
brandgans	1-2	760.000 ¹	684
smient	3-10	1.500.000 ¹	7.050
wilde eend	11-50	560.000 ¹	2.089
blauwe reiger	1-2	17.000 ¹	46
meerkoet	3-10	385.000 ¹	1.155
schone kievit	1-2	195.000 ¹	234
kievit	3-10	500.000 ¹	1.475
kokmeeuw	3-10	520.000 ¹	520
stormmeeuw	3-10	345.000 ¹	483
kleine mantelmeeuw	3-10	102.500 ²	92
zilvermeeuw	3-10	44.000 ²	53
roek	1-2	50.400 ²	106
zwarte kraai	1-2	212.500 ²	1.020

De activiteiten leiden daarmee bij geen van de vogelsoorten tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soorten.

Gewone dwergvleermuis

Voor het bepalen van mogelijke effecten op de staat van instandhouding is het aantal vleermuizen binnen een straal van 30 km bepaald (catchment area). Dit is een worstcase inschatting van de lokale populatie; over het algemeen vindt de uitwisseling tussen de netwerkpopulatie over een gebied met grotere straal plaats (50 km). Hiermee wordt de populatie relatief klein ingeschat, waarmee effecten op de populatie zwaarder wegen.

Voor het gehele Windpark A16 ligt de sterfte op 7 individuen voor de gewone dwergvleermuis. Dit valt ruim binnen het 1%-mortaliteitscriterium. Dit criterium gaat uit van 1% van de natuurlijke sterfte van een soort. Als de extra sterfte minder dan 1% van de natuurlijke sterfte is, is een effect op de populatie op voorhand uit te sluiten en is er geen effect in relatie tot de staat van instandhouding van de populatie. Ook cumulatief gezien, rekening houdend met andere parken binnen een straal van 30 km afstand, blijft de totale sterfte van de windparken gezamenlijk onder het 1% mortaliteitscriterium (notitie 'Vleermuissterfte', tabel 1 en 2).

Tabel 3 Bijdrage van extra sterfte van windpark A16 aan de totale sterfte van de gewone dwergvleermuis, voor verschillende stralen *r* van de catchment area (in km) en een gemiddelde dichtheid van 9 vleermuizen / km².

	<i>r</i> = 30 km	<i>r</i> = 40 km	<i>r</i> = 50 km
Landoppervlak (km ²)	2765	4899	7485
Aantal gewone dwergvleermuizen ²	24.885	44.091	67.365
Jaarlijkse sterfte (20%)	4977	8.818	13.473
1% grens	50	88	135
Sterfte in WP A16	7	7	7

Er wordt daarmee geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

2.8 Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De ontheffing wordt slechts voor de in het besluit genoemde soorten en beschreven activiteiten verleend. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

BIJLAGE 1. VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts verleend voor de in het besluit genoemde soorten en beschreven activiteiten.
2. De ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de activiteiten andere activiteiten noodzakelijk zijn of als het overtreden van verboden voor andere beschermde soorten aan de orde kan zijn als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden aanvangen bekend is, maar uiterlijk 2 weken voor aanvang van de werkzaamheden, het bijgevoegde meldingsformulier (bijlage 3) volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te sturen.

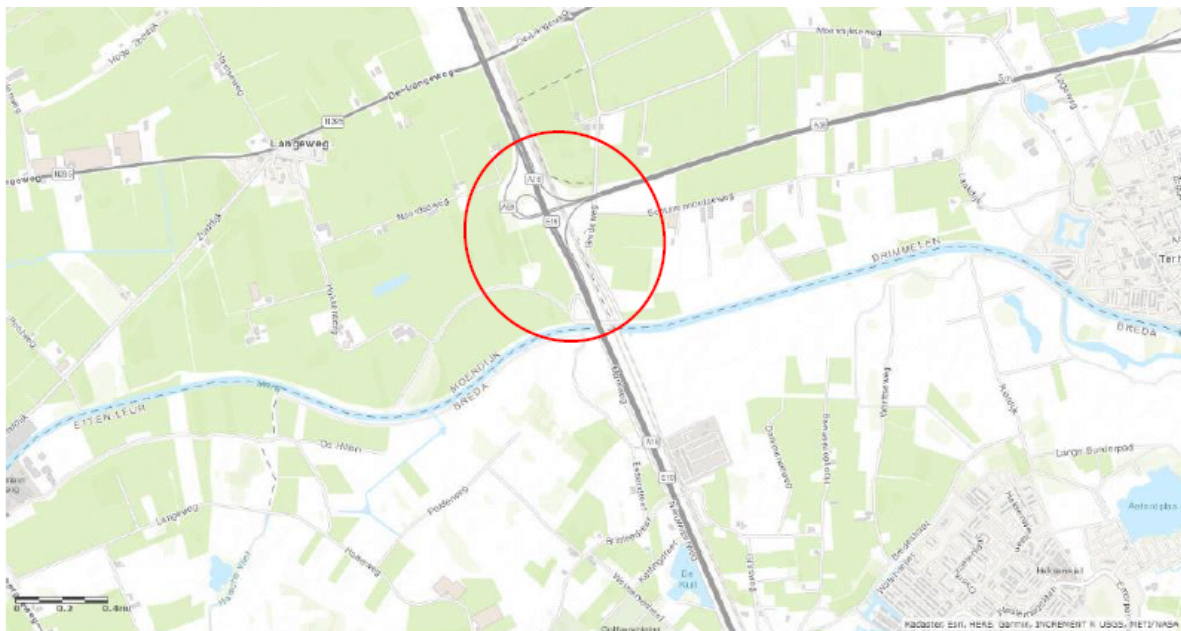
Specifieke voorschriften

7. Voor de windmolens wordt een stilstandvoorziening getroffen. Het eerste jaar wordt een vaste grenswaarde voor de startsnelheid gehanteerd (5 m/s op gondelhoogte) onder de volgende omstandigheden:
 - a. tussen zonondergang en zonsopkomst;
 - b. tussen 1 juli en 1 oktober;
 - c. bij droog weer;
 - d. bij temperaturen boven 10 graden Celsius.Indien aan één of meerdere van bovenstaande voorwaarden niet wordt voldaan, dan kunnen de windturbines zonder beperkingen draaien. Tijdens het eerste operationele jaar wordt tevens de vleermuisactiviteit op gondelhoogte gemeten, om het algoritme te bepalen voor een variabele startwindsnelheid. Deze wordt dan in het tweede jaar toegepast (conform notitie 'vleermuissterfte', pagina 5).
8. Een overzicht van de gemeten vleermuisactiviteit in het eerste operationele jaar dient naar het bevoegd gezag (info@odbn.nl onder vermelding van Z/067768) te worden gestuurd, binnen 1,5 jaar na start van de exploitatie van de inrichting.
9. De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de hiergenoemde voorschriften, de mitigerende maatregelen uit te voeren zoals beschreven in de ingediende stukken en daarin gestelde voorwaarden.
10. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen op basis van de hier genoemde voorschriften.
 - a. Het ecologisch werkprotocol maakt inzichtelijk hoe negatieve effecten op beschermde soorten geheel worden voorkomen.
 - b. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de projectlocatie, dienen van inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit na te leven.

11. De activiteiten en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.

BIJLAGE 2. OVERZICHTSTEKENING

Windpark Gezamenlijk plan Zonzeel ligt rondom en ten zuiden van verkeersknooppunt Zonzeel, met windturbines ten oosten en westen van de A16. Het windpark ligt op een afstand van 1,1 km ten zuidoosten van de kern Langeweg, op 2,9 ten westen van de kern Terheijden en op 2,4 km ten noorden van Breda.

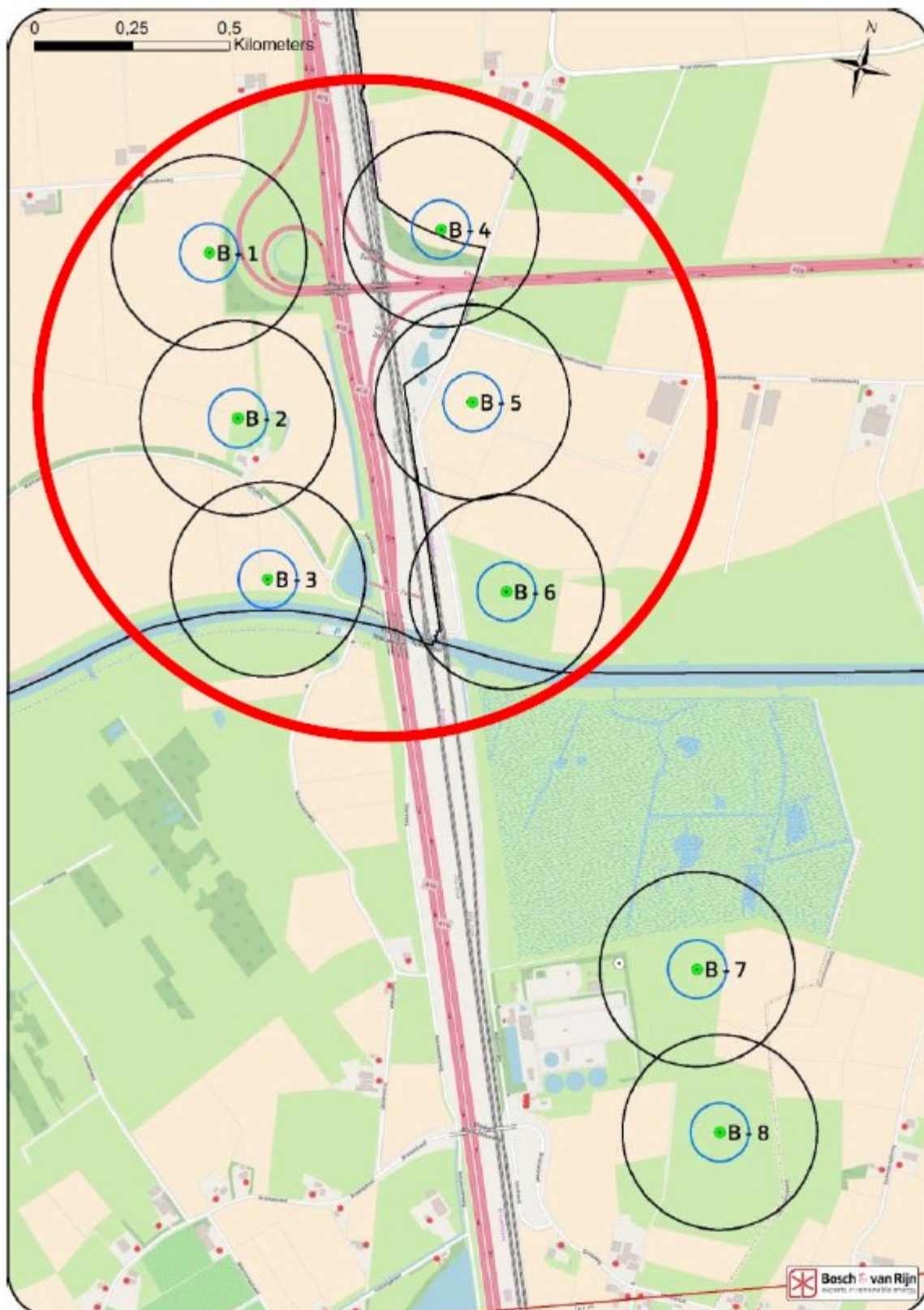

Figuur 1 - Situering locatie Windpark Gezamenlijk plan Zonzeel

Coördinaten van de zes windturbines

Windturbine	X	Y
B-1	106539	406508
B-2	106720	406116
B-3	106902	405737
B-4	107099	406719
B-5	107292	406312
B-6	107502	405864

Ligging van de zes windturbines weergegeven op kaart (rode cirkel)

BIJLAGE 3. MELDINGSFORMULIER START WERKZAAMHEDEN

Meldingsformulier start werkzaamheden Ontheffing Wet natuurbescherming ex artikel 3.3, eerste lid en artikel 3.8, eerste lid.		
<u>Gegevens</u>		
Aanvraagnummer	Z/067768	
Projectnaam	Windpark Gezamenlijk plan Zonzeel	
Ontheffingsperiode	tot en met 31 december 2049	
Naam	Raedthuys Windenergie B.V.	
Adres	Postbus 3141	
Woonplaats	7500 DC Enschede	
<u>Gegevens werkzaamheden</u>		
Contactpersoon uitvoering werkzaamheden		
Telefoonnummer (vast)		
Telefoonnummer (mobiel)		
Locatie(s) werkzaamheden		
<Datum gereedkomen compensatiemaatregelen>		
Datum start werkzaamheden		
Overzicht planning werkzaamheden		
		
		
		
		
		
<i>Dit formulier dient zodra de aanvang van de werkzaamheden bekend is, uiterlijk 2 weken van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord</i>		
Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord Email: info@odbn.nl	